

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
จังหวัดขอนแก่น

**Factors Affecting Prevention and Control of Opisthorchiasis and
Cholangiocarcinoma of Health Personnel at Sub - District Health
Promoting Hospitals in Khon Kaen Province**

สิริสา เทียมทัน (Sirisa Thiamthan)¹* ดร.ประจักษ์ บัวผัน (Dr.Prachak Bouphan)**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ประชากรทั้งหมด 248 คน คำนวณขนาดตัวอย่างได้ 150 คน จากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบและสนทนากลุ่มจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด สถิติอนุमानหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน จากการศึกษาพบว่า ระดับแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.62 (S.D. = 0.53) ระดับการสนับสนุนจากองค์กรภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.48 (S.D. = 0.65) และระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.77 (S.D. = 0.55) และพบว่าภาพรวมของแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกและการสนับสนุนจากองค์กร มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.715$, $p\text{-value} < 0.001$) และ ($r = 0.690$, $p\text{-value} < 0.001$) ตามลำดับ การสนับสนุนจากองค์กรด้านวิธีการบริหารจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหาร ปัจจัยด้านลักษณะงาน ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรสามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 61.2

¹ Correspondent author: nisisa.tt@gmail.com

* นักศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

This cross sectional descriptive research aimed to study motivation and organizational Support that affecting prevention and control of Opisthorchiasis and Cholangiocarcinoma of health personnel at sub – district health promoting hospital in Khon Kaen province. The samples were 150 personnels randomly selected by systematic random sampling from the 248 population. Qualitative data by using and 12 key informants were in focus group.. The data distribution was performed by descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation, median, minimum, maximum. The Inferential statistics were Pearson product moment correlation and Stepwise multiple linear regressions. The results showed that the motivation was at high level with averages of 3.62 (S.D. = 0.53) , organizational support was at moderate level with averages 3.48 (S.D. = 0.65) and prevention and control of Opisthorchiasis and Cholangiocarcinoma of health personnel at sub – district health promoting hospital in Khon Kaen province was at high level with averages of 3.77 (S.D. = 0.55) .The motivation variable had high positive relationship and organizational support variable had moderate positive relationship with prevention and control of Opisthorchiasis and Cholangiocarcinoma of health personnel at sub – district health promoting hospital in Khon Kaen province with ($r = 0.715$, $p\text{-value} < 0.001$), ($r = 0.690$, $p\text{-value} < 0.001$), respectively. Two motivation variable; policy and administration and work itself and two organizational support variable; management and material could predict prevention and control of Opisthorchiasis and Cholangiocarcinoma of health personnel at sub – district health promoting hospital in Khon Kaen province at 61.2 percentage.

คำสำคัญ: แรงจูงใจ การสนับสนุนจากองค์กร การดำเนินป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

Keywords: Motivation, Organizational support, Prevention and Control of Opisthorchiasis and Cholangiocarcinoma

บทนำ

องค์กรอนามัยโลกจัดอันดับพยาธิใบไม้ตับเป็นสาเหตุที่สำคัญในการเป็นสารก่อมะเร็งที่ทำให้เกิดโรคมะเร็งท่อน้ำดีมากที่สุดในโลกและเป็นปัญหาที่สำคัญของกระทรวงสาธารณสุขต่อเนื่องมากกว่า 100 ปีและประเทศไทยพบมากที่สุดในโลกโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบมากที่สุดเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตในประเทศไทยปีละประมาณ 14,000 คน โดยเกินกว่าครึ่งเป็นประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีต้นทุนการรักษาสูงมากถึง 5 แสนบาทต่อคน [1] กรมควบคุมโรคและกระทรวงสาธารณสุขได้ประสานความร่วมมือในหลายภาคส่วนทั้งในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรส่วนท้องถิ่น ภาคเครือข่ายภาคประชาชน ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ทศวรรษกำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีปี 2559-2568 ใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยปลอดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี นอกจากนี้กระทรวงสาธารณสุขได้เร่งสร้างค่านิยมบุคลากรสาธารณสุขให้ยึดหลักให้คุณค่าผู้ป่วยด้วยการ เข้าใจ เข้าถึง ฟังได้เป็นองค์กรหลักด้านสุขภาพที่ร่วมพลังสังคมเพื่อประชาชนสุขภาพดี ตามเจตนารมณ์ของกระทรวงสาธารณสุขที่ต้องการให้ประชาชนไทยมีสุขภาพดีอย่างทั่วถึงและเสมอภาคซึ่ง การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีเป็น 10 นโยบายหลักของกระทรวงสาธารณสุข [2]

การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี คือ การปกป้องสุขภาพประชาชนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับซึ่งเป็นสาเหตุของมะเร็งท่อน้ำดี มีการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุม ส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม ลดภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรค ตลอดจนสร้างภูมิคุ้มกันสู่ครอบครัว ชุมชนและสังคม การป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับถือเป็นภารกิจสำคัญของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการรักษาฟื้นฟู การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ ประกอบด้วย 1) การตรวจคัดกรองโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี 2) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพประชาชนและนักเรียน 3) การจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูล 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีและการดูแลแบบประคับประคอง 5) การจัดการฐานข้อมูลและการศึกษาวิจัยแบบบูรณาการ [3]

ปัจจัยที่จะทำให้การป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีให้สำเร็จตามเป้าหมายนั้นคือ แรงจูงใจซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลมีขวัญและกำลังใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆอย่างทุ่มเทและเต็มความสามารถ ซึ่งแรงจูงใจมี 2 ปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน และความรับผิดชอบต่องานความก้าวหน้าในตำแหน่ง 2) ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) ประกอบด้วย ค่าจ้างหรือค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ในทีม การบังคับบัญชา นโยบายและการบริหาร สภาพของการปฏิบัติงาน สถานภาพทางวิชาชีพ ความมั่นคงในการทำงาน และชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล [4] แรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยกำหนดความพยายามในการทำงานของบุคคล โดยเฉพาะการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีส่วนมากในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเจ้าหน้าที่สาธารณสุข^{***} ที่รับผิดชอบงานมีเพียงแห่งละ 1 คน ซึ่งถือว่าเป็นภาระงานที่หนักจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้งานขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องยิ่งขึ้นพบว่าปัจจัยจูงใจมีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ได้แก่ ด้านลักษณะของงาน [5-6]

นอกจากปัจจัยแรงจูงใจแล้วยังมีปัจจัยด้านอื่นที่สำคัญคือ ปัจจัยการสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดผลสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งปัจจัยการสนับสนุนจากองค์กร ประกอบด้วย 1) บุคลากร (Man) 2) งบประมาณ (Money) 3) วัสดุอุปกรณ์ (Material) 4) วิธีการบริหารจัดการ (Method) ซึ่งเรียกย่อๆ ว่า “4 Ms” [7] ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานให้เพียงพอทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหารจัดการ จึงจะทำให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกิดประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้แก่ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ [8-9]

จังหวัดขอนแก่นมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ได้แก่เขื่อนอุบลรัตน์และแก่งละว้านอกจากนี้ยังมีแม่น้ำขนาดใหญ่ สองสายหลักได้แก่แม่น้ำชีและแม่น้ำพอง ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมหลายอำเภอ ประชาชนมีอาชีพทำประมงน้ำจืดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะรอบๆเขื่อนอุบลรัตน์จังหวัดขอนแก่นจึงมีการติดเชื้อและอุบัติการณ์การเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็ง

^{***}เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่จบการศึกษาทางการสาธารณสุข ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเวชปฏิบัติหรืออื่นๆ ที่ปฏิบัติงาน หรือรับผิดชอบงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ท่อน้ำดีสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2558 มีความชุกของโรคสูงถึง 67.10 ต่อประชากรแสนคน (173.24: ประชากรอายุ 40 ปีขึ้นไปแสนคน) และมีอัตราป่วยตายโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี 41.20 ต่อประชากรแสนคน (106.09 : ประชากร 40 ปีขึ้นไปแสนคนโดยมีอัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 2 : 1 ความชุกของโรคหนองพยาธิในประชาชน 15 ปีขึ้นไป 11.0 [10] จากสถิติอัตราการติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นที่จำเป็นและเร่งด่วน โดยเฉพาะในด้าน การคัดกรองสุขภาพ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ การป้องกันโรค เน้นมาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ โดยเฉพาะการเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ การรณรงค์ให้กินปลาสุกร้อน การรณรงค์เพื่อความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย เน้นการคัดกรองดำเนินงานที่เป็นระบบโดยมีการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับในระดับประชากร การสร้างความตระหนักแก่กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป การให้ความรู้ ด้านอันตรายของโรคพยาธิใบไม้ตับ การป้องกันโรคและการค้นหา ผู้ป่วยมะเร็งตับในครัวเรือนที่รับผิดชอบทั้งที่เริ่มเป็น หรือที่มีอาการป่วยแล้วเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลและรักษาได้รวดเร็ว ลดอัตราการเสียชีวิตจากโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่นจึงสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น โดยคาดว่าผลการวิจัยจะสะท้อนให้เห็นสภาพการดำเนินงานที่แท้จริงและสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่นมีประสิทธิภาพเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจ ระดับการสนับสนุนจากองค์กร และระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 248 คน [3] และกลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น จำนวน 150 โดยการคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple linear regression analysis) ที่ใช้ตัวแบบการถดถอยพหุของ Cohen ในปี 1988 [11] ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad N = \frac{\lambda(1 - R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + w \quad \dots\dots\dots (1)$$

$$\text{เมื่อ} \quad \lambda = \lambda_L - \frac{1/v_L - 1/v}{1/v_L - 1/v_U} (\lambda_L - \lambda_U) \dots\dots\dots (2)$$

เมื่อกำหนดให้

$R_{Y.A,B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full Model ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรจากการศึกษา การปฏิบัติงานการปฏิบัติงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น [5] ซึ่งเป็นลักษณะงานที่คล้ายคลึงและมีพื้นที่เดียวกันในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A,B}^2 = 0.465$

$R_{Y.A}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ($R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.B}^2$) ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A}^2 = 0.437$

$R_{Y.B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (R^2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ $R_{Y.B}^2 = 0.028$

λ คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

w คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เขต A) เท่ากับ 0

u คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เขต B) เท่ากับ 16 ตัวแปร

v คือ ค่าที่ได้จาก $v = N - u - w - 1$

ในการคำนวณขนาดตัวอย่างจะต้องเปิดตารางที่ 9.4.2 หน้า 452-455 Cohen (1988) ประกอบการคำนวณ โดยค่าที่ปรากฏในตารางประกอบด้วยค่า u มี 23 ค่า v มี 4 ค่า ได้แก่ 20, 60, 120, และ ∞ และค่า Power มีค่าระหว่าง .25 - 0.99 จากนั้นหาค่า λ ในสมการที่ (2) โดยแทนค่า $v=120$ ซึ่งเป็นค่าที่จะทำให้ขนาดตัวอย่างเพียงพอที่สุด จากนั้นดูที่ $u=1$, $Power=0.80$ จะได้ $\lambda=7.8$ แทนค่า λ ในสมการที่ (1) จะได้ขนาดตัวอย่างคำนวณขนาดตัวอย่างได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 150 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แนวทางการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกจากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีทั้งใน ระดับอำเภอและในระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จนได้จำนวนตัวอย่างตามที่คำนวณไว้คือ 150 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ มีทั้งหมด 2 ชุด ชุดที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 121 ข้อ มีมาตรวัดเป็นช่วงสเกล (Interval Scale) มีทั้งหมด 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการดำเนินงาน ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนจากองค์กร ส่วนที่

4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงาน ส่วนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบได้เสนอ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น ชุดที่ 2 แนวทางในการสนทนากลุ่ม มีทั้งหมด 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการแรงจูงใจในการดำเนินงาน ส่วนที่ 2 เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการสนับสนุนจากองค์กร ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือทั้ง 2 ชุด ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงของเนื้อหา (Content validity) ด้วยการนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรง (Validity) โดยให้ความเห็นชอบในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) จากนั้นจึงนำแต่ละข้อคำถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งพบว่าทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 มีข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1 จำนวน 117 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 96.69 และข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 จำนวน 4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 3.31 รวมถึงการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุง โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficients) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมานหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression Analysis)

การแปลผล

การแปลผลคะแนนระดับแรงจูงใจ ระดับการสนับสนุนจากองค์กร และระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น โดยการนำมาจัดระดับ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้ [11] คือ ระดับมากที่สุด (4.50-5.00), ระดับมาก (3.50-4.49), ระดับปานกลาง (2.50-3.49), ระดับน้อย (1.50-2.49) ระดับน้อยที่สุด (1.00-1.49) สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 แบ่งระดับดังนี้ [12] คือ $r = 0$ หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ (No Relationship), $r = \pm 0.01$ ถึง ± 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ (Weak Relationship), $r = \pm 0.31$ ถึง ± 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง (Moderate Relationship), $r = \pm 0.71$ ถึง ± 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง (Strong Relationship), $r = \pm 1$ หมายถึง ความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์ (Perfect Relationship)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการวิจัยในครั้งนี้หลังจากได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560 เลขที่ : HE602006 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 14 มีนาคม 2560 ถึงวันที่ 12 เมษายน 2560

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 โดยมีอายุเฉลี่ย 38.96 ปี (S.D. = 8.80) อายุต่ำสุด 24 ปี อายุสูงสุด 59 ปี ตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับปริญญาตรี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 70.7 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 และ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไม่เกิน 5 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 มีค่า มัธยฐาน = 3 ปี ประสบการณ์สูงสุด 34 ปี ประสบการณ์ต่ำสุด 1 ปี และเคยได้รับการฝึกอบรมงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี 115 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และส่วนใหญ่ได้รับการอบรม จำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5

2. ระดับแรงงใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษา ระดับแรงงใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับแรงงใจในภาพรวมมีแรงงใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.62 (S.D.=0.53) มีแรงงใจด้านปัจจัยแรงงใจและแรงงใจด้านปัจจัยค่าจุนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 (S.D.=0.49) และค่าเฉลี่ย 3.53 (S.D.=0.59) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านลักษณะของงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.07 (S.D.=0.57) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.96 (S.D.=0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.93 (S.D.=0.79) รองลงมาคือด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 (S.D.=0.72)

3. ระดับการสนับสนุนจากองค์การในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 3.48 (S.D.=0.65) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านวิธีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70 (S.D.=0.65) รองลงมาคือปัจจัยด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.50 (S.D.=0.72) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31 (S.D.=0.83) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.43 (S.D.=0.82)

4. ระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษา ระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นพบว่า ในภาพรวม ระดับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.77 (S.D.=0.55) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีและการดูแลแบบประคับประคอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 (S.D.=0.68) รองลงมา คือ ด้านการจัดการฐานข้อมูลและการศึกษาวิจัยแบบบูรณาการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.82 (S.D.=0.66) ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.59 (S.D.=0.66) รองลงมา คือ การตรวจคัดกรองโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.74 (S.D.=0.73)

5. แรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

แรงจูงใจภาพรวม พบว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.715$, $p\text{-value}<0.001$) ภาพรวมของปัจจัยจูงใจและปัจจัยก้ำจุนมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.694$, $p\text{-value}<0.001$) และ ($r=0.672$, $p\text{-value}<0.001$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัจจัยจูงใจรายด้าน พบว่า ปัจจัยจูงใจทุกด้านมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยจูงใจที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ($r=0.594$, $p\text{-value}<0.001$)รองลงมาคือ ด้านการยอมรับนับถือ ($r=0.589$, $p\text{-value}<0.001$) ปัจจัยจูงใจที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ($r=0.471$, $p\text{-value}<0.001$) รองลงมาคือ ด้านลักษณะของงาน ($r=0.559$, $p\text{-value}<0.001$) และพบว่าปัจจัยก้ำจุนทุกด้านมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยก้ำจุนที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือด้านนโยบายและการบริหาร ($r=0.688$, $p\text{-value}<0.001$)รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($r=0.548$, $p\text{-value}<0.001$) ปัจจัยก้ำจุนที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือด้านเงินเดือนค่าตอบแทน ($r=0.425$, $p\text{-value}<0.001$) รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ($r=0.436$, $p\text{-value}<0.001$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

การสนับสนุนจากองค์กร พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.690$, $p\text{-value}<0.001$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการสนับสนุนจากองค์กรทุกด้านมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านวิธีการบริหารจัดการ ($r=0.673$, $p\text{-value}<0.001$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ($r=0.580$, $p\text{-value}<0.001$) ด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ($r=0.546$, $p\text{-value}<0.001$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ($r=0.575$, $p\text{-value}<0.001$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

6. แรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษพบว่าตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ การสนับสนุนจากองค์กรด้านวิธีการบริหารจัดการ (p-value<0.001) ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหาร (p-value=0.001) ปัจจัยด้านลักษณะของงาน (p-value<0.001) และการสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุอุปกรณ์ (p-value=0.003) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ 61.2 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

จากผลการศึกษา ได้สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 0.677 + (0.229) (\text{การสนับสนุนจากองค์กรด้านวิธีการบริหารจัดการ}) + (0.187) (\text{ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหาร}) + (0.267) (\text{ปัจจัยด้านลักษณะของงาน}) + (0.142) (\text{การสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุอุปกรณ์})$$

เมื่อ Y คือ การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

7. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดจากแบบสอบถามทั้งหมด 150 ฉบับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้งหมด 57 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 38.0 พบว่า ปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่คือ ด้านการตรวจคัดกรองโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี พบว่าการตรวจคัดกรองโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดียังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเนื่องจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีภาระงานมากข้อเสนอแนะให้ อสม. ช่วยคัดกรองด้วยวาจาและจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของ อสม. ในการคัดกรองโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีด้วยวาจา จากการสนทนากลุ่มพบปัญหาที่สำคัญคือ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูล ยังพบปัญหาการทิ้งสิ่งปฏิกูลของรถคูสตัวที่ไม่มีสถานที่หรือระบบการจัดการที่ดีพอ ส่วนมากจะทิ้งสิ่งปฏิกูลตามไร่ นาของเกษตรกร มีการซื้อขายเพื่อนำเอาสิ่งปฏิกูลไปทำปุ๋ยในไร่นา ทำให้เวลาฝนตกก็จะชะล้างเอาสิ่งปฏิกูลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะได้ทำให้เกิดวงจรการติดต่อของโรค ข้อเสนอแนะ มีการประชุม กำหนดกฎหมาย มาตรการหรือการตกลงทางสังคมที่เข้มแข็งมาใช้ในแต่ละพื้นที่

สรุปและอภิปรายผล

แรงจูงใจ และการสนับสนุนจากองค์กร มีผลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น คือ การสนับสนุนจากองค์กรด้านวิธีการบริหารจัดการ (p-value<0.001) ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหาร (p-value=0.001) ปัจจัยด้านลักษณะของงาน (p-value<0.001) และการสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุอุปกรณ์ (p-value=0.003) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถร่วมกันพยากรณ์การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ 61.2 จะเห็นได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวมีความสำคัญกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิ

ใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งการสนับสนุนจากองค์การด้านวิธีการบริหารจัดการเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรบริหารให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า การสนับสนุนจากองค์การด้านวิธีการบริหารจัดการมีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุข [14-15] หากองค์การมีนโยบายและการบริหารจัดการที่ดีมีคุณภาพย่อมส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้มีผลการดำเนินงานออกมาดี ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุข [6, 14-15] ปัจจัยเชิงจิตด้านลักษณะของงานเป็นการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นงานที่ท้าทายอาศัยความรู้ความสามารถ และส่วนใหญ่ต้องให้บริการเชิงรุก คัดกรองโรคและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนอาจนำไปสู่ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานหากงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นงานประจำหรือมีระยะเวลาที่กำหนดที่เหมาะสม มีความยืดหยุ่นได้โดยสามารถลำดับความสำคัญของงานได้ รวมไปถึงความเหมาะสมของงานกับผู้ปฏิบัติงานก็จะยิ่งช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานนั้นมีความริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้กับการทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยเชิงจิตด้านลักษณะของงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ [5-6, 16] และการสนับสนุนจากองค์การด้านวัสดุอุปกรณ์หากผู้ปฏิบัติงานมีความสะดวกสบายในการทำงาน ได้รับเครื่องมือเครื่องใช้ที่เพียงพอ เหมาะสม ได้รับการอำนวยความสะดวกสบายที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมไปถึงปริมาณงานที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานก็จะส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนั้นมีประสิทธิภาพ พบว่า การสนับสนุนจากองค์การด้านวัสดุอุปกรณ์สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานได้ [8-9, 17]

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดี
2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดี
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรสนับสนุนและจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการตามสภาพปัญหาและบริบทในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดีในแต่ละพื้นที่
4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดี

5. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดมาตรการในการควบคุมกำกับกับการกำจัดสิ่งปฏิกูลในพื้นที่
รับผิดชอบและมีมาตรการควบคุมอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ
และมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค
พยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณภาควิชาการบริหารงานสาธารณสุขคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่
สนับสนุนทุนเพื่อทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Bureau of Disease Control of Epidemiology, Ministry of public health. Disease Control Bureau of Epidemiology
2012-2016. Bangkok: the war veterans organization printing; 2016. Thai.
2. Bureau of Policy and Strategy, Ministry of Public Health..Health policy and strategy development; 2016. Thai.
3. Khon Kaen provincial public health office. Number of sub - district health promoting hospital directors. Khon
Kaen provincial public health office;; 2016. Thai
4. Herzberg F, Mausner B, Snyderman BB. The motivation to work. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers;
1993.
5. Supachai M, Prachak B. Health Promotion and Disease Prevention Performance of Personnel in Sub-district
Health Promoting Hospitals, Khon Kaen Province. Journal Article. KKU Research Journal (GS). (2014); 14(2),
71-84. Thai
6. Santi T, Prachak B. Surveillance and Rapid Response Performance of Health Personnel at Sub-district Health
Promoting Hospitalsin Roi Et Province. KKU Res J. 2014; 10(1): 89-104. Thai.
7. Dejthai T. Principle of public health administration.3rd ed. Bangkok: Sam Charoen Panich; 2002.Thai.
8. Yanin N, Prachak B. Factors Affecting the Performance of Nurse Practitionersin Sub-district Health Promoting
Hospital Udonthani Province. Journal Article. KKU Research Journal (GS) . 2013; 13(1), 99-111. Thai.
9. Ratchaneekorn K, Chanaphol S. Organizational Support Affecting The Performance of Committee Members of
The Strong and Sustainable Disease and health hazard Prevention and Control District in Khon Kaen Province.
Journal of the office of DPC 7 Khon Kaen. 2012; 19(2), 17-26. Thai.
10. Department of Disease Control Bureau of Epidemiology, Khon Kaen provincial public health office; 2016. Thai
11. Cohen, J. Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences. 2nd ed. New York:Department of psychology New York
University; 1988.

12. Chantrasuwan S, Buatuan S. Social sciences research methodology. Khon Kaen: Department of sociology and anthropology, Faculty of humanities and social sciences, Khon Kaen University; 2004. Thai.
13. Elifson, Kirk W, Others. Fundamentals of Socials Statistics . 2nd ed. New York : McGraw – Hill , Inc.19; (1990).
14. Pimwara S, Prachak B. An Evaluation of The Public Health Officers at Sub-district health Promoting Hospitals Buri Ram Province. Research and Development Health System Journal . 2014; 8(3): 267-280. Thai.
15. Arunrat P, Bouphan P. Change Management of the Chiefs at Health Centers in Khon Kaen Province. KKU Res J. 2014; 16(7): 835-844. Thai.
16. Weerawan L, Prachak B. Performance of Nurse Practitioners in Sub-district Health Promoting Hospitals, Khon Kaen Province. KKU Research Journal (GS). 2013; 13(2): 109-120. Thai.
17. Phayuda C, Prachak B. Motivation and Organizational Support Affecting District Health System Development Performance of Sub-District Health Promoting Hospital Directors in Khon Kaen Province. KKU Res J(GS). 2017; 14(2): 71-84. Thai.

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

แรงจูงใจและการสนับสนุนจาก องค์กร	การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัด ขอนแก่น		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
	ปัจจัยจูงใจ	0.694**	<0.001
1.ความสำเร็จในการทำงาน	0.585**	<0.001	ปานกลาง
2.การยอมรับนับถือ	0.589**	<0.001	ปานกลาง
3.ลักษณะของงาน	0.559**	<0.001	ปานกลาง
4.ความรับผิดชอบ	0.594**	<0.001	ปานกลาง
5.ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน	0.471**	<0.001	ปานกลาง
ปัจจัยค้ำจุน	0.672**	<0.001	ปานกลาง
1.เงินเดือนค่าและตอบแทน	0.408**	<0.001	ปานกลาง
2.ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	0.542**	<0.001	ปานกลาง
3.การปกครองบังคับบัญชา	0.554**	<0.001	ปานกลาง
4.นโยบายและการบริหาร	0.632**	<0.001	ปานกลาง
5.สภาพการทำงาน	0.563**	<0.001	ปานกลาง
6.สถานภาพของวิชาชีพ	0.577**	<0.001	ปานกลาง

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์กรกับการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

แรงจูงใจและการสนับสนุนจาก องค์กร	การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
7.ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน	0.586**	<0.001	ปานกลาง
8.ชีวิตความเป็นส่วนตัว	0.463**	<0.001	ปานกลาง
แรงจูงใจ	0.715**	<0.001	สูง
1.ปัจจัยด้านบุคลากร	0.575**	<0.001	ปานกลาง
2.ปัจจัยด้านงบประมาณ	0.546**	<0.001	ปานกลาง
3.ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์	0.580**	<0.001	ปานกลาง
4.ปัจจัยด้านวิธีการบริหารจัดการ	0.673**	<0.001	ปานกลาง
การสนับสนุนจากองค์กร	0.690**	<0.001	ปานกลาง

** ค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.01

ตารางที่ 2 ค่าสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น

ตัวแปร	B	Beta	T	p-value	R	R ²
การสนับสนุนจากองค์กรด้านวิธีการ บริหารจัดการ	0.229	0.272	3.589	<0.001	0.673	0.453
ปัจจัยด้านทุนด้านนโยบายและการบริหาร	0.187	0.238	3.472	0.001	0.735	0.541
ปัจจัยจูงใจด้านลักษณะของงาน	0.267	0.276	4.533	<0.001	0.766	0.586
การสนับสนุนจากองค์กรด้านวัสดุอุปกรณ์	0.142	0.215	3.070	0.003	0.782	0.612
ค่าคงที่= 0.677 F=57.081 p-value < 0.001, R=0.782, R²=0.612, R_{adj} = 0.601						